

II. Gyermeknyelv, anyanyelv- elsajátítás



I. Általános kérdések



I. Általános kérdések

- A gyermeknyelv kutatásának **ösztönzői:**

I. Általános kérdések

- A gyermeknyelv kutatásának **ösztönzői:**
 - *nyelvi ontogenezis* tanulmányozása segíthet a *nyelvi filogenezis* megértésében

I. Általános kérdések

- A gyermeknyelv kutatásának **ösztönzői**:
 - *nyelvi ontogenezis* tanulmányozása segíthet a *nyelvi filogenezis* megértésében
 - csecsemők hangképző szervei ~ emberszabású majmok hangképző szervei

I. Általános kérdések

- A gyermeknyelv kutatásának **ösztönzői**:
 - *nyelvi ontogenezis* tanulmányozása segíthet a *nyelvi filogenezis* megértésében
 - csecsemők hangképző szervei ~ emberszabású majmok hangképző szervei

! De: problémák

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**
 - a) spontán *beszédképzés* képessége
(*beszédprodukció*)

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**
 - a) spontán *beszédképzés* képessége
(*beszédprodukció*)
 - b) mások beszédének a *megértése*
(*beszédpercepció*)

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek**:
 - a) spontán *beszédképzés* képessége
(*beszédprodukció*)
 - b) mások beszédének *a megértése*
(*beszédpercepció*)



I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**

a) spontán *beszédképzés* képessége
(*beszédprodukció*)

b) mások beszédének *a megértése*
(*beszédpercepció*)



fiziológiai adottságok függvénye:

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**

a) spontán *beszédképzés* képessége
(*beszédprodukción*)

b) mások beszédének *a megértése*
(*beszédpercepción*)



fiziológiai adottságok függvénye:

– beszédszervek

I. Általános kérdések

- A nyelvelsajátításhoz szükséges **képességek:**

a) spontán *beszédképzés* képessége

(*beszédprodukció*)

b) mások beszédének *a megértése*

(*beszédpercepció*)



fiziológiai adottságok függvénye:

– beszédszervek

– agy: féloldali dominancia

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*
 - a) hagyományos felfogás:
megértés megelőzi a produkciót

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*
 - a) hagyományos felfogás:
megértés megelőzi a produkciót
 - b) produkció megelőzheti a megértést

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*
 - a) hagyományos felfogás:
megértés megelőzi a produkciót
 - b) produkció megelőzheti a megértést
 - c) párhuzamosan zajlik a két folyamat

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*
 - a) hagyományos felfogás:
megértés megelőzi a produkciót
 - b) produkció megelőzheti a megértést
 - c) párhuzamosan zajlik a két folyamat



I. Általános kérdések

- *beszédprodukciónak — beszédmegértés viszonya*

a) hagyományos felfogás:

megértés megelőzi a produkciót

b) produkció megelőzheti a megértést

c) párhuzamosan zajlik a két folyamat



Tény: szoros kölcsönhatás köztük, de a sorrendjük nem mindig egyértelmű

I. Általános kérdések

- *beszédprodukción — beszédmegértés viszonya*

a) hagyományos felfogás:

megértés megelőzi a produkciót

b) produkció megelőzheti a megértést

c) párhuzamosan zajlik a két folyamat



Tény: szoros kölcsönhatás köztük, de a sorrendjük nem mindig egyértelmű

~ *utánzás szerepe: híd a megértés és a produkció közt*

II. A nyelvelsajátítás elméletei



II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

native = 'vele született, eredeti'

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

native = 'vele született, eredeti'

nyelvi képességek: örökletesek

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

native = 'vele született, eredeti'

nyelvi képességek: örökletesek

előfutár: *Descartes*

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

native = 'vele született, eredeti'

nyelvi képességek: örökletesek

előfutár: *Descartes*

modern megfogalmazó: *Chomsky*

II. A nyelvelsajátítás elméletei

Kérdés: a nyelvi képességek velünk születettek-e vagy későbbi fejlődés eredményei?

1) nativisták (racionalisták)

native = 'vele született, eredeti'

nyelvi képességek: örökletesek

előfutár: *Descartes*

modern megfogalmazó: *Chomsky*

univerzális grammatika

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

– univerzális sorrendiségű

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

- univerzális sorrendiségű
- relatíve gyors

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

- univerzális sorrendiségű
- relatíve gyors
- nem tökéletes minta ellenére is működik az elsajátítás

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

- univerzális sorrendiségű
- relatíve gyors
- nem tökéletes minta ellenére is működik az elsajátítás

De: nem figyel a társadalmi környezetre!

II. A nyelvelsajátítás elméletei

igazolása:

- univerzális sorrendiségű
- relatíve gyors
- nem tökéletes minta ellenére is működik az elsajátítás

De: nem figyel a társadalmi környezetre!



II. A nyelvelsajátítás elméletei

2) empiristák

II. A nyelvésajátítás elméletei

2) empiristák

előfutár: *Nagy Akbar* (1542–1605)

II. A nyelvelsajátítás elméletei

2) empiristák

előfutár: *Nagy Akbar* (1542–1605)

utánzáselmélet

II. A nyelvésajátítás elméletei

2) empiristák

előfutár: *Nagy Akbar* (1542–1605)

utánzáselmélet

kritikája:

II. A nyelvésajátítás elméletei

2) empiristák

előfutár: *Nagy Akbar* (1542–1605)

utánzáselmélet

kritikája:

– amit a gyerekek mondanak

II. A nyelvésajátítás elméletei

2) empiristák

előfutár: *Nagy Akbar* (1542–1605)

utánzáselmélet

kritikája:

- amit a gyerekek mondanak
- amit a gyerekek nem mondanak

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

– jelentőségét csak újabban ismerték fel

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

jellemzői:

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

jellemzői:

- a) megnyilatkozások leegyszerűsödnek

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

jellemzői:

- a) megnyilatkozások leegyszerűsödnek
- b) jelentések konkrétak (szituációfüggőek)

II. A nyelvésajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

jellemzői:

- a) megnyilatkozások leegyszerűsödnek
- b) jelentések konkrétak (szituációfüggőek)
- c) többletinformációk

II. A nyelvelsajátítás elméletei

3) dajkanyelv

- jelentőségét csak újabban ismerték fel
- másként beszélünk a gyerekekhez
 - > minél több lehetőség a tanulásra

jellemzői:

- a) megnyilatkozások leegyszerűsödnek
- b) jelentések konkrétak (szituációfüggőek)
- c) többletinformációk
- d) expresszív (érzelmi) összetevők

III. A nyelvelsajátítás korlátjai



III. A nyelvelsajátítás korlátjai

Meddig sajátítható el az anyanyelv?

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

Meddig sajátítható el az anyanyelv?
kritikus periódus:

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

Meddig sajátítható el az anyanyelv?

kritikus periódus:

a) 1. biológiai sorompó (6-7 év)

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

Meddig sajátítható el az anyanyelv?

kritikus periódus:

- a) 1. biológiai sorompó (6-7 év)
- b) 2. biológiai sorompó (10-13 év)

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

**A nyelvelsajátítás körülményei
évtizedekkel ezelőtt napjainkban**

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt
– 80 szó/perces tempó

napjainkban
– 120 szó/perces

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd
- háttérbeszélgetések

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)
- parancsok, tiltás, fegyelm.

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd
- háttérbeszélgetések
- kérdések: gyereket is

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)
- parancsok, tiltás, fegyelmeztetés
- csak a felnőtteket érdeklik

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd
- háttérbeszélgetések
- kérdések: gyereket is
- közepes háttérzaj

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)
- parancsok, tiltás, fegyelmeztetés
- csak a felnőtteket érdeklik
- erős háttérzaj

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd
- háttérbeszélgetések
- kérdések: gyereket is
- közepes háttérzaj
- nincs óvodai idegen-nyelv-oktatás

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)
- parancsok, tiltás, fegyelmeztetés
- csak a felnőtteket érdeklik
- erős háttérzaj
- hangsúlyozott óvodai idegennyelv-oktatás

III. A nyelvelsajátítás korlátjai

A nyelvelsajátítás körülményei

évtizedekkel ezelőtt

- 80 szó/perces tempó
- nagyszülői beszéd
- háttérbeszélgetések
- kérdések: gyereket is
- közepes háttérzaj
- nincs óvodai idegen-nyelv-oktatás
- TV közepes hatása

napjainkban

- 120 szó/perces
- fiatal felnőttek beszéde (TV)
- parancsok, tiltás, fegyelmeztetés
- csak a felnőtteket érdeklik
- erős háttérzaj
- hangsúlyozott óvodai idegen-nyelv-oktatás
- TV erős hatása